

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ İÇİN
**ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE
MATERYAL GELİŞTİRME**

(Renkli Materyal Örnekleriyle Desteklenmiştir)

Editörler:

Doç. Dr. Eser ÜLTAY
Prof. Dr. Neslihan ÜLTAY

6. Baskı

Editörler: Doç. Dr. Eser ÜLTAY - Prof. Dr. Neslihan ÜLTAY

Okul Öncesi Eğitimi İçin ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL GELİŞTİRME

ISBN 978-605-318-453-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Mayıs 2016, Ankara

6. Baskı: Ekim 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Son yıllarda yapılmış çalışmalar, birçok kavramın temelinin okul öncesi dönemde atıldığını göstermektedir. Okul öncesi dönem çocukları öğrenmeye aşırı istekli olup doğal bir bilim adamı gibi her şeyi araştırmaya, defalarca denemeler yapıp doğruya ulaşmaya heveslidirler. Ancak bu dönemin özellikleri itibarıyla, çocuklar soyut olarak düşünemeyecekleri için veya soyut kavramları algılayamayacakları için kavramların somutlaştırılarak öğretilmesi bir gerekliliktir.

Okul öncesi dönemde kavramların somutlaştırılmasında en çok başvurulan yol materyal kullanımınıdır. Materyal gelişiminde uygun teknolojinin ve yöntemlerin kullanılması artık çağımız için bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu kitap da bu noktadan hareketle, okul öncesi öğretmen adayları ve okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim ve mesleki hayatları boyunca “Materyal Geliştirme” konusunda yardımcı olması adına yazılmıştır.

Bu kitap, “Temel Kavramlar”, “Öğretim Teknolojisi ve İletişim”, “Araç Gereç Geliştirme”, “Öğretim Araç Gereçlerinin Teorik Temelleri”, “Öğretim Materyalinin Seçimi, Hazırlanması ve Tasarımı”, “Teknolojik Öğretim Araçları ve Özellikleri”, “İki ve Üç Boyutlu Araç Gereçlerin Hazırlanması ve Uygulanması”, “Bilgisayar Destekli Öğretim Araç Gereçlerinin Hazırlanması ve Uygulanması” ve “Materyal Örnekleri” bölüm isimleriyle toplam dokuz bölümden oluşmaktadır. Ayrıca bu kitap, renkli materyal örnekleriyle de desteklenmiş ve görsel açıdan zenginleştirilmiştir.

Yeniden basım aşamasına kadar, önceki baskı defalarca kontrol edilmiş, eksiklikler ve yanlışlıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna rağmen gözümüzden kaçan bazı hatalar bulunabilir. Kitabın içerisindeki hataları, yeni baskı heyecanına vermenizi diler, görüş ve önerilerinize ihtiyaç duyduğumuzu belirtmek isteriz.

Kitabın tüm öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilere faydalı olması dileğiyle, kitabın hazırlanması sürecinde emeği geçen meslektaşlarımıza, öğrencilerimize ve Pegem Akademi'nin değerli çalışanlarına şükranlarımızı sunar, teşekkür ederiz.

Yazarlar Adına,

Editörler:

Doç. Dr. Eser ÜLTAY

ORCID No: 0000-0001-6839-6361

Prof. Dr. Neslihan ÜLTAY

ORCID:0000-0002-9783-0486

Giresun, 2023

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Doç. Dr. Eser ÜLTAY - Prof. Dr. Neslihan ÜLTAY

- 1. BÖLÜM: TEMEL KAVRAMLAR**
Doç. Dr. Eser ÜLTAY
Giresun Üniversitesi
- 2. BÖLÜM: ÖĞRETİM TEKNOLOJİSİ VE İLETİŞİM**
Prof. Dr. Neslihan ÜLTAY
Giresun Üniversitesi
- 3. BÖLÜM: ARAÇ GEREÇ GELİŞTİRME**
Öğr. Gör. Ufuk KANDAZ
Karadeniz Teknik Üniversitesi
- 4. BÖLÜM: ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇLERİN TEORİK TEMELLERİ**
Dr. Öğr. Üyesi Belkıs TEKMEK
Başkent Üniversitesi
- 5. BÖLÜM: ÖĞRETİM MATERYALİNİN SEÇİMİ, HAZIRLANMASI VE TASARIMI**
Doç. Dr. Necla DÖNMEZ USTA
Giresun Üniversitesi
- 6. BÖLÜM: TEKNOLOJİK ÖĞRETİM ARAÇLARI VE ÖZELLİKLERİ**
Doç. Dr. Müge ŞEN
Ankara Üniversitesi
- 7. BÖLÜM: İKİ VE ÜÇ BOYUTLU ARAÇ GEREÇLERİN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI**
Dr. Öğr. Üyesi Binnur YILDIRIM HACİİBRAHİMOĞLU
Giresun Üniversitesi
- 8. BÖLÜM: BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇLERİNİN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI**
Doç. Dr. Mustafa Serkan ABDÜSSELAM
Giresun Üniversitesi
- 9. BÖLÜM: MATERYAL ÖRNEKLERİ**
Doç. Dr. Eser ÜLTAY
Giresun Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	iv

BÖLÜM 1

TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Eğitim.....	1
1.2. Öğrenme.....	2
1.3. Öğretme.....	3
1.4. Öğretim	4
1.5. Teknoloji.....	5
1.5.1. Teknoloji Okuryazarlığı.....	6
1.5.2. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim Teknolojisi	7
Değerlendirme	8
Kaynaklar.....	9

BÖLÜM 2

ÖĞRETİM TEKNOLOJİSİ VE İLETİŞİM

2.1. Öğretim Teknolojisinin Eğitime Yansımaları.....	11
2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojisinden Eğitimde Yararlanması.....	12
2.3. Öğretim Teknolojisi ve İletişim	16
2.4. Öğretim Materyalleri ve İletişim Arasındaki İlişki.....	19
Değerlendirme	21
Kaynaklar.....	22

BÖLÜM 3

ARAÇ GEREÇ GELİŞTİRME

3.1. Öğretim Sürecinin Planlanmasında Araç Gereç İlişkisi	24
3.2. Araç Gereç ve Tasarım İlişkisi	25
3.2.1. Planlama	26
3.2.2. Tasarlama.....	27
3.2.3. Uygulama.....	28
3.2.4. Değerlendirme	29
3.3. Bir Öğretim Etkinliği İçinde Araç Gereç Kullanımı.....	30
3.3.1. Giriş.....	34

3.3.2. Gelişme	35
3.3.3. Sonuç	36
Değerlendirme	39
Kaynaklar	40

BÖLÜM 4

ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇLERİNİN TEORİK TEMELLERİ

4.1. Araç Gereçlerin Öğretimde Yeri ve Önemi	42
4.2. Araç Gereçlerin Eğitime Sağladığı Faydalar	43
4.2.1. Okul Öncesi Dönemde Materyallerin Rolü	45
4.3. Materyal Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	47
4.3.1. Sağlığa Uygun Olma	48
4.3.2. Gelişim Düzeyine Uygun Olma	49
4.3.3. Dayanıklılık ve Ergonomik Olma	49
4.3.4. Geliştirilebilir ve Erişilebilir Olma	50
4.3.5. Biçimsel Özellikler Açısından Dikkat Çekici Olma	50
4.3.6. Açık, Anlaşılır ve Kazanımlara Uygun İpuçlarını İçerme	51
4.4. Materyal Kullanımında Temel İlkeler	51
4.5. Farklı Okul Öncesi Eğitim Yaklaşımlarında Materyallerin Rolü	52
4.5.1. Montessori Yaklaşımında Materyaller	53
4.5.2. Reggio Emilia Yaklaşımında Materyaller	54
4.5.3. High Scope Yaklaşımında Materyaller	56
Değerlendirme	57
Kaynaklar	58

BÖLÜM 5

ÖĞRETİM MATERYALİNİN SEÇİMİ, HAZIRLANMASI VE TASARIMI

5.1. Öğretim Materyalinin Seçimi	61
5.1.1. Öğretim Materyalinin Seçimini Etkileyen Faktörler	62
5.2. Materyallerin Hazırlanması	64
5.3. Materyal Tasarımı	65
5.3.1. Tasarım Öğeleri	66
5.3.2. Tasarım İlkeleri	73
Değerlendirme	79
Kaynaklar	80

BÖLÜM 6

TEKNOLOJİK ÖĞRETİM ARAÇLARI VE ÖZELLİKLERİ

6.1. Bilgisayar	85
6.1.1. Bilgisayarın Okul Öncesi Eğitim Ortamlarında Kullanımı	86
6.2. Televizyon.....	91
6.3. Yansı Cihazları (Projektörler).....	95
6.3.1. Yansıtıcı (Projektör)	95
6.3.2. Tepegöz	97
6.4. Eğitsel Amaçlı Tahtalar.....	99
6.5. CD/Mp3, Mp4, Mp5 Çalar.....	101
6.6. Dijital Ses Kayıt Cihazı	102
6.7. Tablet, Akıllı Telefon.....	103
6.8. Dijital (Sayısal) Fotoğraf Makinesi ve Kamera.....	104
Değerlendirme	106
Kaynaklar.....	107

BÖLÜM 7

İKİ VE ÜÇ BOYUTLU ARAÇ GEREÇLERİN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI

7.1. Kavram Eğitimi Materyalleri (Eğitici Oyuncak).....	112
7.1.1. Eğitici Oyuncak/Kavram Eğitimi Materyalleri Hazırlama Basamakları	114
7.2. Duyu Eğitimi Materyalleri	117
7.2.1. Çıngıraklar	119
7.2.2. Mobiller	119
7.2.3. Oyun Minderi	119
7.2.4. Duyu/Dokunma Yastıkları.....	120
7.2.5. Duyu Kitabı	120
7.2.6. Duyu Küpleri/Dokunma Kesesi	121
7.2.7. Ses Kutuları	122
7.2.8. Koku Şişeleri/Koku Keseleri.....	122
7.2.9. Dokunma Kartları	123
7.2.10. Pembe Kule	124
7.2.11. Dolgu Oyuncaklar.....	124
7.3. Modüler Oyuncaklar	126
7.4. Kukla, Maske ve Kostümler	127
7.4.1. Okul Öncesi Dönemde Kuklaların Önemi	128
7.4.2. Kukla Yapım İlkeleri.....	129
7.4.3. Kukla Çeşitleri	131

7.5. Hikaye Anlatımı Materyalleri.....	135
7.5.1. Hikaye Kartları (Şimşek Kart)	136
7.5.2. Pazen Pano	136
7.5.3. Yap-Boz Hikaye	136
7.5.4. Tren Tekniği	137
7.5.5. Hikaye Evi.....	137
7.5.6. Hikaye Önlüğü.....	137
7.6. Artık Malzemelerden Materyaller	137
7.6.1. Artık Materyal Çeşitleri.....	139
7.6.2. Artık Materyal Ürün Yapma Aşaması	141
7.6.3. Örnek Artık Materyal Etkinlikleri	142
7.7. Tangram	144
7.8. Origami	145
7.9. Gerçek Nesne.....	145
7.10. Resimler.....	146
7.11. Grafikler	146
7.12. Model-Maket	147
7.13. Çalışma Yaprağı.....	148
Değerlendirme	150
Kaynaklar.....	151

BÖLÜM 8

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇLERİNİN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI

8.1. Bilgisayar Destekli Öğretim	153
8.1.1. Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımları	154
8.1.2. Etkili Öğretim Yazılımlarının Genel Özellikleri	155
8.2. Eğitim ve İnternet.....	156
8.2.1. Web 1.0 ve Öğrenme 1.0.....	156
8.2.2. Web 2.0 ve Öğrenme 2.0.....	157
8.2.3. Web 3.0 ve Öğrenme 3.0.....	157
8.2.4. Eğitimde İnternet Kullanımı.....	158
8.2.5. İnternet'te Öğretimin Sınırlılıkları.....	159
8.3. Uzaktan Eğitim	160
8.3.1. Uzaktan Eğitimin Sağladığı Olanaklar	161
8.4. Öğretmenlere Önerilebilecek Destekleyici Uygulamalar	161
8.4.1. Bloglar	161
8.4.2. Google Drive Paylaşım Uygulamaları	163

8.4.3. Sınıf Tartışma Ortamları	164
8.4.4. Grup Çalışma Ortamları	165
8.4.5. Etkileşimli Sınav Oluşturma Ortamları.....	167
8.4.6. Kodlama Öğretim Ortamları.....	169
8.4.7. Anket Hazırlama Ortamları.....	170
8.4.8. Animasyon Hazırlama Ortamları	171
8.4.9. Karekod Uygulaması.....	172
8.4.10. Oyun Geliştirme Ortamları	173
8.4.11. Araştırma ve Gözlem Kayıt Ortamları.....	175
8.4.12. Dijital Kitap Hazırlama Ortamları.....	176
8.4.13. Hikaye Tahtası Hazırlama Ortamları.....	177
Değerlendirme.....	179
Kaynaklar.....	180

BÖLÜM 9

MATERYAL ÖRNEKLERİ

Materyal Örneği - 1.....	184
Materyal Örneği - 2.....	185
Materyal Örneği - 3.....	186
Materyal Örneği - 4.....	187
Materyal Örneği - 5.....	188
Materyal Örneği - 6.....	189
Materyal Örneği - 7.....	190
Materyal Örneği - 8.....	191
Materyal Örneği - 9.....	192
Materyal Örneği - 10.....	194
Materyal Örneği - 11.....	195
Materyal Örneği - 12.....	196
Materyal Örneği - 13.....	197
Materyal Örneği - 14.....	198
Materyal Örneği - 15.....	200
Materyal Örneği - 16.....	201
Materyal Örneği - 17.....	202
Materyal Örneği - 18.....	203
Materyal Örneği - 19.....	204
Materyal Örneği - 20.....	205
Materyal Örneği - 21.....	206
Materyal Örneği - 22.....	207

Materyal Örneği - 23.....	208
Materyal Örneği - 24.....	209
Materyal Örneği - 25.....	210
Materyal Örneği - 26.....	211
Materyal Örneği - 27.....	212
Materyal Örneği - 28.....	213
Materyal Örneği - 29.....	214
Materyal Örneği - 30.....	216
Cevap Anahtarı.....	217

1. BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

Eser ÜLTAY

Kazanımlar

Bu bölümün sonunda öğrencilerin,

- Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretim, teknoloji, teknoloji okuryazarlığı, eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramlarının tanımlarını yapabilmeleri,
- Eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretim arasındaki ilişkiyi kurabilmeleri,
- Teknoloji okuryazarlığını ve teknoloji okuryazarı bireylerin özelliklerini kavrayabilmeleri beklenmektedir.

Öğrencilerin belirli bir konuda derinlemesine bilgi sahibi olabilmeleri için, o konu kapsamındaki kavramları iyi kavrayabilmeleri gerekmektedir. Konu ile ilgili kavramlar iyi kavranılıp konunun temeli sağlam atıldıktan sonra yeni bilgiler bu sağlam temel üzerine kolaylıkla inşa edilebilir. Bu bağlamda, bu bölümde eğitim, öğrenme, öğretme, öğretim, teknoloji, teknoloji okuryazarlığı, eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramlarından bahsedilmiştir. Böylece öğrenciler eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretim arasındaki ilişkiyi; teknoloji okuryazarlığını; teknoloji okuryazarı bireylerde bulunması gereken nitelikleri; eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramlarını kavrayabileceklerdir. Bu temel kavramların iyi kavranabilmesi de öğrenmenin anlamlı olması açısından önemlidir.

1.1. Eğitim

Bir bilimin ürettiği sistematik bilgi birikimine ulaşmanın yolu, o bilimin kavramlarının anlamlarının bilinmesinden geçer. O nedenle bir bilim dalında ilk önce, o bilime dair kavramlar belirlenir, o kavramların tanımları yapılır, o kavramlar arasındaki ilişkiler üzerinde durulur. Eğitim bilimlerinin de en temel kavram-